

CATALUNYA PARIS

Portavéu
DEL
CENTRE CATALÀ
de París

Any I

Octubre, 1903

Núm. 10

Aquest periòdic s'envia gratis a tots els socis del CENTRE CATALÀ de París.

Preu de subscripció, únich, pera els no socis: 5 francs l'any

Las planas d'aquest periòdic están obertas a tots els escriptors catalans, que 'ns vulgan honrar ab llur collaboració literaria.

Direcció y Administració: 4, rue Caumartin, PARIS

ELS CATALANS DE PARÍS

ANTONI BOFILL

Al parlar l'altre dia del pintor Claudi Castellucho de qui vaig dir qu'era una especie de selvatje — entenemise, un selvatje civilisat — per lo casulá, per lo poch amich de companyias y per la excessiva modestia que 'l caracteriza, vaig recordarme involuntariament y per simple associació d'ideas d'un altre artista catalá — escultor aquest — que podria surar també a París ab molta més empenta, si no 'l perseguis un poch la flema y no visqués engorronit fent sempre el mateix art *à gust del consumidor*, qu'és l'escull principal ab que tenen que lluytar els més grans y els més petits talents que, per falta de medis, careixen d'independencia.

L'Antoni Bofill es, en el meu concepte, un artista de grans condicions, empró un poch massa insegur de sas propias forsas. Es, més que un modest, un veritable tímit, un quasi poruch que, tot y sentint l'art com el que més, no s'

atreveix may a donar una bona branzida que 'l fassi sortir de la penombra ahont se troba mitj anegat, com si l'espantés el raig de llum potent que hauria d'enlluernarlo al ilensarse ab convicció y bravesa a la conquesta del ideal. Pera saber lo qu' en Bofill val, no solsament se l'ha de visitar en lo seu taller, sino que 's fa necessari véurel treballar y enrahonar ab ell moltes vegadas. Es indisputable que té talent, y talent de veras; empró li falta impuls, y, diguemho d'una vegada: li falta osadia. Ja va dirho en Danton en certa ocasió que ha passat a l'història: *il faut toujours de l'audace*, y aixó te aplicació a l'art y a la literatura ensemps que a la política.

Prou que sé qu' en Bofill se dedica a l'escultura petita, a modelar figuretas graciosas y esbeltas com tanagras que, buydadas en bronze, serveixen més endavant pera adornar el saló ó la taula de despatx d'algún ricatxo encopetat, y qu' en aixó s'ocupa ab el sol fi de viure *al dia*, esperant que vingan millors temps a buscarlo. Jo 'm permeto creure que, ab tot y aixó, en Bofill, per sas condicions de ver

artista, podria y deuria sortir-se de la seva timides — que quasi es cobardia y en la qual hi ha no poch de peresa — y aixecar el vol en busca de regions més altas. El qui té mans tant delicadas pera modelar y arrodonir aquells grupets — y aixó que son d' encárrech, es á dir, ab peu forsat — que jo li he vist en son taller, pot fer ab tota seguretat cosas de més empena el dia que 's decideixi á rompre definitivament ab la seva indolencia. Cósas li he vist jo comensadas ab las quals era dable pensar qu' en Bofill havia resolt el problema; empró el sendemá las deixava abandonadas, y aixís algunas d' ellas, que haurían pogut esser veritables obras d' art, quedarán relegadas y polsosas fins á las *kalendas gre-gas*.

Podria citar algunas obras que, ab tot, se surten del quadro ordinari, pera probar que á n' en Bofill, artista de rassa, no li falta sino la voluntat, la voluntat de trauers del cim, com d' un pes inútil, la seva idiosincracia, que jo estimo circumstantial y transitoria. Vegis, si no, la terra cuyta de grair tamanyo representant á Napoleón I, negitós y capficat, en la célebre retirada de Russia...

No diré jo certament que 's tracti aquí d' una obra escultórica de primer ordre — y desde luego diré que manca de veritable originalitat, per esser una reminiscencia del quadro famós d' en Meissonnier representant el mateix moment psicológich del gran emperador —; empró, aixís y tot, crech qu' en Bofill posa de relleu en eixa obra, tant per la seva expressió estética com per sa puresa de línias, las valiosas qualitats que posseheix pera arribar al seu desiderátum d' artista el dia que 's resolgui á donar coratjosament la gran branzida.

Conech d' ell també un hermosíssim y inspirat baix relleu que ha sigut ofert enguany per un dels estimats colaboradors de CATALUNYA-PARÍS, destinat á premiar el millor treball en el

qual s' enalteixin las ventatjas d' una Catalunya próspera y autónoma en mitj d' una Espanya gran y regenerada. En el seu género, aquesta obra d' en Bofill es de lo millor qu' he vist, y be poden estar satisfets tant el poeta Joan Ribas y Carreras (de Blanes), que l' ha guanyada, com el seu generós oferidor de la Societat "Escut Emporitá," (de La Bisbal) que ha donat lloch ab son certamen á l' execució d' un relleu d' art que pot figurar en bona companyia entre els bons que ha produhit la moderna escultura catalana.

No vull termenar aquestas ratllas de bosqueix crítich, sense donar á coneixer una nota característica que ve á demostrar encara lo positiu de las aptituts artísticas que soch el primer en reconéixer al escultor Antoni Bofill: la de que aquest, quan li arriba la *mandra* per l' argila y els palillos, agafa la paleta y 'ls pinzells y fuig á un punt qualsevol dels entorns de París — tots á qual més hermosos y espléndits — pera entregarse ab delectació y verdader éxtasis á la reproducció pictórica, encara que no siga sino ab un lleuger, *apunte* impresionista, d' algún assumpto pres rápidamente del natural y més ó menys idealisat per

la compenetració estética del artista. De notas com aqueixas, vessant de llum y d' expressió, n' hi conech un grapat... En Bofill, decididament sent l' art, y si s' hi empenya l' assolirá en qualsevol de sas manifestacions; empró ¿s' hi empenyarà algún dia?

Y, pera acabar, una sencilla observació, encara que siga repetir conceptes ja expressats: en Bofill fa com tots els bohemis de talent que tant abundan en la capital de Fransa, encara que ab justicia haig de dir qu' ell perteneix al grupo de la bona escola: no 's dona compte exacte de que 'ls anys passau y de que la fama voladora s' allunya, s' allunya quan els que

podrían amorosirla ó domptarla no saben ó no volen cridarla á temps y retenirla quan es hora...

JORDI CATALÁ Y MONTSERRAT

(*Artur Vinardell*)

OCTUBRE

Mentres roda la fulla dels arbres,
per terra, agostada,
exhalant hivernencas canturias
á cada ventada:

mentre 'l cel va canviant sos matisos
de blau d'alegría,
y s' cobreix de claps foscos de núvols
qu' escursan el día;

quan els arbres pelats se redressan,
(de nit, quan tot calla)
com ossadas de morts que s' aixecan
sens llum ni mortalla:

no hi ha res qu' en el cel ni á la terra
conservi sisquera
ton aroma, ta flaira y tas brisas,
gentil primavera !

Y, á mí, hermosa, que un maig tant gosava,
que may més t' he vista,
si m' poguessis mirar al fons de l' ànima,
veurías, qué trista !

Mentres roda la fulla dels arbres
y curt s' fa el día,
y tot pert en el cel y á la terra
colors y alegría:

mentres dormen els arbres y plantas,
y res els deixonda;
de la terra furgant las entranyas,
l' arrel fan més fonda;

en la capsa de pell arrugada
que guarda la grana,
cada gra hi reconcentra una planta
que naixerá ufana;

cada tronch que cambia l' escorsa
com una pell morta,
xiela sava per tréuren un' altra
que sigui més forta;

sota 'l cel macilent del octubre,
humit, plé de bromas,
per quan torni l' abril, s' acumulan
colors, llum y aromas;

y quan sembla que tot pert la vida,
que s' mor y que s' para,
tot espera florir altra volta,
donchs tot viu encara.

Y jo á tú, que pel maig t' adorava,
quan tot reffloría,
pel octubre t' adoro ab més ansia,
de nit y de día.

F. GIRBAL JAUME

ESCRUPULS

A NIT dormía profundament, quan de cop y volta me despertá un soroll, semblant al que produheix la cayguda d' un moble, á la habitació vehina de ma cambra.

En aquell mateix instant un rellotje soná las quatre y un gat comensá á miolar d' una manera desesperadora....

Salto del llit y corro á enterarme de lo qu' era y en mitj de la habitació perfectament illuminada per la llum eléctrica, m' hi trobo á un senyor molt elegant, vestit de rigurosa etiqueta y lluhint una llampanta condecoració, que s' entretenia omplint ab objectes preciosos una magnífica maleta de cuyro groch...

La maleta no era meva, empró, en cambi, eran meus els objectes ab que l' omplía. Aquella manera de procedir confesso que no la trobava gayre correcte, y vaig decidir-me á protestar.

Al elegant desconegut jo no 'l coneixia, empró la seva cara... ¡res! me ballava per la memoria. Tenía una d' eixas fesomías correctes y

característiques pròpies dels que són membres d'algún cercle aristocràtic. Y com que tothom té cara de lo qu' es...

Els seus modals finíssims y 'l bon humor de que 'm semblava possehit me tranquilisaren. Y dech declarar aquí, en descàrrech de la meua consciència, que al saltar del llit vaig pensar-me topar ab un d' aquets horribles lladregots, de nas arremangat, llabis groixuts, cabells esquerps y barba esferehidora, contra 'l qui hauria tingut d' emplear medis de defensa violents, sempre repulsius á las ánimas honradas.

Al veurém, l' elegant desconegut, sospengué son trevall y 'm digué ab bondadosa ironía:

— Dispensim si l' he despertat... No es culpa meua: té vosté uns mobles tan delicats, que al sentir el vchinatje no més d' un *rossinyol* ó d' una escarpa cauhen desmayats lo mateix qu' unas noyas anémicas si 's troban á la vora d' un home que tingui 'l rostre un xich pahorós...

Alashoras vaig fixarme en el desordre qu' imperaba en els mobles d' aquella saleta: caixons oberts, vitrinas trencadas, un petit secreter ahont guardo mas alhajas de familia y mos valors, tirat per terra... y en tant continuava jo prenguent compte d' aquell estat de cosas, seguía dihentme mon inesperat visitant:

— Que febles son aquets mobles ¿vritat?... Jo crech qu' estan atacats de l' enfermetat de moda y que se senten neurasténichs com tot el mon....

Y esclafá una petita riallada que 'm va mortificar.

— ¿Y ab qui tinch l' honor d' enrahonar?— vaig decidir-me á preguntarli.

— ¡Oh! el nom no li causaria massa sorpresa. — va respondrem... ¿No li sembla millor deixar-ho per un altra estona aixó de la presentació?... Me sembla que no es aquest el moment oportú pera que li digui qui só, y, si m' ho permet, seguiré guardant l' incógnit....

— Sía.... Empró no m' explico....

— ¿La meua presencia en aquesta casa? ¿No es aixó?

— Efectivament. Y li agrahiria....

— ¿Cóm?... ¿Que li digués el motiu? ¿Oy? Si, si, tot seguit... La curiositat de vosté no pot ser més llegítima y vaig á satisferla... empró ja qu'

anem á parlar un ratet, permeti que li aconselli que 's posi una bata... Fa molt fret y una palmonia aviat s' arreplega....

— Té rahó. Dispensim un instant....

— No faltava més....

Vaig al meu quarto y 'm poso una bata. Al tornar á la saleta me 'n adono de que 'l desconegut intenta posar els mobles y els calaixos ab una mica d' ordre....

— No 's cansi—li dich— demá ho arreglará el criat.

Li ofereixo una cadiva y s' asseu; m' assento jo en un' altra. Se treu una petaca, m' allarga un cigarrillo, li accepto, n' agafa un' altra per ell, encén un misto y 'm dona foch; encénch, encén ell també, y després de donar dos ó tres pipadas y d' estossegar altrás tants cops, comensa:

— Jo soch un lladregot... un lladre d' ofici... ¿crech qu' aixó ja ho haurá endevinat?

— Si senyor; al menys ho presumia....

— Donchs, sí, com li he dit, soch un lladre, y si m' he decidit á seguir aquesta professió ho he fet després de convencem de que era la més franca, la més digna y la més honrada de totas... El furt, ó 'l robo, com vulgui dirli, y dich el robo com podria dir la literatura, l' advocacia, la medicina, ha sigut fins ara una carrera desacreditada perque l' exercian gent sense principis ni instrucció: sers ignorants, brétols y odiosos. Ara bé, si Deu me dona vida y salut, jo penso donarli 'l prestigi que li manca y fer de l' art de robar una carrera liberal y honrada.

Jo me l' escoltava ab la boca oberta. Per mon cervell passavan ideas contradictorias, qu' unas vegadas me feyan creurer que parlava ab un boig, y altrás qu' enrahonava ab un sabi.

— Veig que m' escolta, — continuá ell després d' una petita pausa, — y aixó 'm plau. Y no 'n dupti, no, de lo que li dich. Al món, ningú agafa un sol ofici, sigui 'l qui sigui, que no tinga per objecte robar al próxim, y ara li demostraré. Y no vull parlar molt de mí perque es cosa de mal gust aixó de parlar d' un mateix. Vaig comensar pél comers, pero las primeras tascas que m' encomanaren, llimpiesa de la botiga, espolsament dels taulells, etc., etc., no resavan gayre ab mí, un jovenet, acostumat de tota la

vida a durguants. Ademés, els ignobles enganys de fer passar sedas dolentas per sedas legítimas de Lyó, escatimar las canas, etc., repugnava á ma consciencia y vaig deixar l' ofici de Mercuri. Y 'm dediquí á la Banca. Tampoch m' agrada. Jo no serveixo per vendre paper fals d' unes minas falsas; ni per enriquirme enganyant als demés, gracias á prospectes fascinadors y á combinacions traydoras. Aquest era un ofici intolerable per ma consciencia escrupulosa y enemiga de la mentida... Després vaig pensar ab el periodisme, y ab un mes d' exercirlo vaig tenirne prou pera saber que 'l periodisme no dona una pesseta si un home no s conforma ab *chantages* més ó menys descarats... empró sempre poch hourosos. Y alashoras, després de aquest nou desengany, vaig dedicarme á la política...

Al sentir aquestas paraulas, no 'm fou possible aguantar més la riallada que 's cargolava dintre meu, y vaig deixarla anar ab tot el cor.

Mon visitant continuá, sense commoures:

— Una rialla: está bé... aixó es lo que 's mereixen totas las cosas del mon... D' aquesta manera he agostat tot lo que la vida pública y la vida privada pot oferir en professions á un jove de sentiments y gustos delicats com els que tinch jo. Y seguint tots aquets oficis he vist clarament que 'l robo, anoménise 'l com se vulga, es l' únich objecte, el ressort únich, l' única finalitat, que commou las activitats humanas. Mes, pera commourélas, se disfressa, se torna hipócrita y per tant es més perillós. Cansat de tot, ó més ben dit, desenganyat de tot, es quan vaig fermé aquesta reflexió: "Ja que l' home fatalment ha de sucumbir á la ley del robo, será pera mi molt més honrós que 'l practiqui noblement y á plena llum, que pas disfressar ab noms pomposos y qualitats ilusorias el desitj d' apropiarme de las riquesas dels demés." Y tal dit, tal fet. Desde alashoras robo. De nit entro á las casas ricas y prenc de las caixas del próxim lo que necessito. Aixó m' exigeix algunas horas de treball nocturn, empró fora d' aixó, visch com tot el mon. Soch soci d' un dels Círculs més aristocrátichs de París y tinch molt bonas relacions: ara mateix, fá poch días, un ministre m' ha condecorat, y quan faig un bon robo y tinch diners fins me buscan afectuosos y 'm diuhen el

millor dels amichs... Per últim, senyor meu, jo faig noble y francament lo que totiom fa d' una manera indirecta. Y la meua consciencia está tranquila, perque de tots els homes que conech, jo soch l' únich qu' ha adaptat ab serenitat d' esperit tots els seus actes á las sevas ideas...

Quan acabá la conversació, eram ja á plé dia. Faltava poch pera que sonés l' hora del esmorzar y vaig convidar á l' elegant desconegut. Empró ell, aixecantse de la cadira y allargantme la má en senyal de despido, refusá 'l convit dihentme:

— No, com veu, vaig de rigorosa etiqueta... y assistir á un esmorzar vestit de frach, fora una cursileria que vosté no m podria perdonar, perque es imperdonable entre personas decents com som nosaltres...

OCTAVI MIRBEAU.

TRENTA ANYS

(Premiada en los Jochs Florals de Montpellier.)

¡ Quan propét som del hivern,
tú y jo, novembre!
mos trenta anys; ton cel boyrós,
tot crida gebra...

¡ Ay, que es lluny de la tardor,
la primavera!

¡ ay que lluny es dels trenta anys,
la juvenesa!

« Espós meu — jo li diré —
huy que 'l sol brilla

» com si fossim temps d' histiu
per la campinya

» sortirem á passejar
com ans soliam:

» per qui vin de bells recorts
bella es la vida.

• Anirém pels viaranys
entre la bróssa,

• á eullir de la tardor

l'última rosa;
 » posarás-la tu en mon front
 besant-me á l'hora... »
 (sagell pur que tancarà
 ma edat hermosa)

Per darrer cop portaré
 la tunicela
 de color rosa esblaymat,
 que tant n'esqueya;
 may podrà sospitar Ell
 que ab semblant vesta
 sa companya dugui dol...
 de si mateixa.

Al passar jo, dirà 'l mon
 — ¡ que vanitosa,
 com s'oblida dels seus anys
 aquesta dona!
 ¡ prou s'ho pensa que li escan,
 com á una jove
 lo portar rosas al front
 y vestir rosa! —

Mes jo en tant mormoraré
 conmosa y trista;
 ¡ ay! no só idili joyós,
 que só elegia...
 só 'l capvespre d'un bell jorn
 que ja declina;
 só 'l ressó d'un cant d'amor
 de despedida!

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA

RECORT

Del llibre titolat «Impresions»

ARE que sento els desacorts d'un manubri
 que al cap del carrer fá sonar algun artista
 de maneta, la ploma se 'm posa á fer tinti-
 nas com si tingués ganas de *caragolarhi* un'
 americana y, per lo tant, lo millor serà que l'hi
 dongui gust quant menys parlant de música.

* * *

Va passar que á Romanyá, per la Festa Ma-
 jor de no sé quin any, illogaren á la *cèlebre* copla

del Carrasco y en Madama. Quan lo primer día
 al dematí arrivaren els *artistas* á puesto, un d'
 ells preguntá á sos companys si portavan els
 papers. — Jo porto 'ls méus, contestá un. — Y jo
 'ls méus, insinuá un altre; resultant que tots
 portavan papers pro que cap lo portava igual.

Va l'escolá á avisar als músichs de que la
 professó estava á punt d'eixir y que 'ls espe-
 rava.

— ¿Com ens arreglém?, exclamaren. ¿Qué
 tocarém en la professó si no tenim papers?

Apurat lo director, digué: — Jo tinch un scho-
 tisch qu'aniria molt bé; es aquell que 'n diu-
 hen *La llumanera*, ¿no 'l sabéu? — Jo sé 'l d'
 aquella sarsuela qu'hi surt un fantasma blanch,
 saltá un altre. — Jo aquell que fá *ta-ta-ri-raré...*
 en fi, tots sabian schotischs y cap d'ells ne sa-
 bia un mateix.

La professó comensava á sortir; lo penó de
 Sant Felip Neri y 'l misteri de la Verge de Vall-
 vanera ja 's'veyan carrer avall... — ¿Qué fem?,
 exclamá 'l del fiscorn que tenia molt mal genit.
 — ¿Sabéu l'himne de Riego?, preguntá 'l Ca-
 rrasco, y com que tots més ó menys estavan
 tips de tocarlo, bé ó malament, acordaren ferne
 us, pro executantlo ben poch á poch.

Al cap d'un rato, hauriau vist, que darrera
 la Custodia, tots serios, tocavan lo tan bélich y
 popular Himne de Riego. Lo capellá de poch que
 cau al sentir lo primer colp de bombo.

P. COLOMER Y FORS.

CRÓNICA

La traslació del *Centre Catalá* de Paris á un al-
 tre punt de millors condicions es ja un fet consu-
 mat desde el diumenje 11 del corrent, y podém afir-
 mar que la vetllada ab que la Societat va volgué
 inaugurar el nou local fou, tant pèls socis com per
 las familias invitadas, un veritable aconteixement.
 Condemnats sempre per la falta d'espai, no ens és
 possible donar en aquest número detalls sobre la
 festa, de la qual guardarà segurament tothom un
 grat recort; empró ens sembla que 'ls nostres lleri-
 pois veuran ab gust que reproduquem en aquesta

secció de nostra revista l' elegant y discreta allocució que va esser pronunciada ab aquell motiu per el senyor president de la Societat, avans de comensarse l' execució del brillant programa, en el qual prengueren part ab lluhiment algunas senyoras y senyoretas que perteneixen á familias d' estimats consocis.

Heusaquí lo que va dir el Sr. Balmaña (Pere):

SENYORAS, SENYORS:

Avuy el *Centre Catalá de París*, en nom del qual tinch l' honra de parlarvos, està d' enhorabona; y es que, encara que modestament com pertany á una entitat novella, se proposa festejar l' éczit de sa patriótica empresa ab l' assoliment de la primera y més costosa de sas etapas.

Crech que no tinch necessitat de recordarvos, sobre tot á vosaltres els qu' heu sigut de bon principi els fidels mantenedors de nostras aspiracions y de nostras esperansas, quant difícil y quant plena d' entrebanchs fou nostra tasca durant els primers mesos de nostra institució avuy arrelada. Moments de veritable angunia varem passar els fundadors del *Centre*, creguent més d' una vegada que nostra débil barca, encara que tripulada per homes de brassos forsuts, voluntat ferme y gran cor, acabaria pera enfonzarse en l' abim de sas il·lusions, tal volta massa prematuras, tal volta exageradas. El nostre *Centre*, per una mala intel·ligencia, avuy afortunadament ja deixondida, y també perque li mancavan medis d' expansió pera donarse á conéixer en aquesta inmensa capital ahont els elements cataláns y espanyols se juntan raras vegadas per un fi colectiu y patriótic, ha portat per aquestos dos motius vida migrada, y ha necessitat tota la bona voluntat dels seus entussiasmas y benemérits fundadors pera sostenirse y arribar felisment á port, ab la bandera de la patria orgullosament desplegada y sense portar en son flanch la més petita averia.

En uns quants mesos apenas, ab molts treballs haviam pogut arribar á esser una quarantena de socis, tot just pera seguir donant fe d' existencia davant d' aquells que, patricis descastats ó envidiosos de las iniciativas d' altri — sempre en tot camp s' hi cria mala herba — havian pronosticat nostra caiguda. Els mals profetas, com veyeu, s' han equivocat de mitj á mitj. El *Centre Catalá de París* no compta avuy sino ab amichs sencers de tots costats, y si ahir eram una quarantena de socis, avuy ja arribem al centenar; tot fa creurer — y aquesta esplendent vetllada n' es ben avinenta — que dintre poch la nostra Societat, pels seus fins y pel seu desenrotllament, serà una de las entitats extrangeras que

més lluhirán en aquest París, que, en aquest punt, es espill y ezeemple de todas las grandesas. Hem donat fins avuy, y pot dirse quasi sense interrupció tots els mesos, vetlladas artistico-literarias y balls, que han tingut aquí gran esclat y han repercutit ab gran ressó, traspasant la frontera, en el pays dels nostres amors y de nostras anyoransas, en nostra benvolguda Catalunya, joyell d' Espanya y ferm baluart de sa regeneració y de sa rehabilitació futura. Tenim en via de publicació desde primer d' any una revista mensual, CATALUNYA-PARÍS, que com á portavéu de nostre *Centre*, y gracias á l' abnegació y desinteressat treball de sos dignes col·laboradors, ha vingut á esser l' instrument valiosíssim que ha fet conéixer á propis y á estranys la nostra existencia. La publicació de nostre periódich ha sigut molt ben rebuda per tota la premsa del nostre pays, havent donat motiu á un cambi de relacions entre ella y nostra revista, fins al punt de que avuy, gracias á aquest medi, podem ja comptar ab una trentena de publicacions de tota mena, qu' es reben aquí periódicament y forman l' element principal, y gratuí, de nostre saló de lectura...

No vull allargar aquest modest parlament, qu' he cregut del meu deber endressarvos, parlantvos dels projectes que guardem pera més endavant, y ab els quals tenim el propósit de satisfacer todas las racionales exigencias d' una Societat patriótica com la nostra que té per devisa: « Avant y sempre avant ». Al convidarvos pera la festa d' avuy, ha sigut solament pera demostrarvos que nosaltres, al igual que aquell gran filosof que probava tot caminant l' existencia de la forsa impulsiva engendradora del moviment, hem volgut posar en evidencia l' estat progressiu de nostra Societat... també caminant, es á dir, passant del local migrat y esquifit que teniam fins fa pochos días, á n' aquest d' avuy, espléndit y espayós com veyeu, completament digne dels fins lloables que persegueix el *Centre*, y digne també de la concurrencia cada día més lluhida que ve á honrar las nostras festas.

Gracias á n' aqueix estat progressiu de la Societat y á la protecció desinteressada d' algún dels nostres, avuy podem dir que ja tenim casa propia... Aquí es Catalunya, aquí es Espanya. Aixís ho han comprés tots els que s' han apressat á respondre á nostra invitació pera aquesta vetllada inaugural, que ha d' esser el comensament — aixís ho esperem tots — d' una nova y més próspera etapa que fassi del *Centre Catalá de París* el punt de reunió de tots els nostres compatriotas, á n' els qui no hem de demanar may la provinensa, mentres en el llur cor arrelin els sen-

timents d' honradesa y d' avansament, únichs que dignifican al home lliure d' avuy en totes las societats civilizadas de la terra.

Senyoras, Senyors: En nom de la Junta del *Centre Catalá*, gracias a totes y gracias a tots per haver volgut justificar ab vostra preséncia, aquesta nit, la noblesa de nostras aspiracions, basadas totes en un gran amor a la cultura y al bon renom de nostra terra. ¡Visca Catalunya! ¡Visca Espanya! ¡Visca França!

Segons noticias qu' hem rebut d' un estimat amich nostre que resideix a Bilbao, estan ja ultimats tots els treballs que havian retardat hasta ara la inauguració del importantíssim y hermos monument que dintre poch s' aixecara a Portugaleta a la memoria del insigne patrici y acaudalat industrial senyor Chavarri, benefactor inolvidable d' aquella comarca.

Ja recordaran els nostres llegidors que 'l monument —del qual se fan llenguas (valga el castellanisme) totes las personas entesas en cosas d' art— es degut a la ma destre del eminent mestre escultor en Miquel Blay, nostre distingit compatrici y estimat consoci.

Els periódichs parlan de que l' inauguració tindrá lloch probablement el diumenge 18 del corrent mes. Es induptable que sera una nova consagració del geni ja reconegut del gran artista, qu' es honra d' Espanya y gloria de Catalunya.

El nostre bon amich en Pere Isern y Alié, pintor de talent com saben nostres llegidors, ha fet últimament una exposició dels seus darrers quadros en el *Saló París* de Barcelona. Entre las 22 telas exposadas, algunas de las quals han sigut pintadas trobant-se aquí entre nosaltres en mitj d' aquest ambient de París que tant se presta a l' inspiració dels artistas de bona mena, hi figuran els retratos dels doctors senyor Bartrina y senyor Umbert, y el de nostre estimat col·laborador senyor Vinardell, socis tots, ab l' autor dels quadros, de nostre *Centre*.

La exposició del senyor Isern va durar del dia 4 al 9 Octubre, y son molts els periódichs de Barcelona que han fet grans elogis del artista y de las sevas obras, en las quals hi veuhem l' esplet felis d' una capacitat pictórica original y valenta que promet grans cosas pera un pervindre po llunya, mentres el senyor Isern — a qui felicitem de tot cor — segueixi

el bon cami que s' ha trassat ab sas primeras petjadas.

* * *

Ha contret matrimoni a Bruselas, actual lloch de sa residencia, el nostre distingit amich y col·laborador senyor Ventura Lluhi, corresponsal de *La Renaixensa* a la capital de Bélgica.

A n' ell y a la seva simpática y bella esposa na Maria Marti, els desitjem tota mena de felicitats.

* * *

Als amichs que ns han escrit demanantnos per que no s' ha publicat la continuació de las *Notas d' art (salóns de París de 1903)* que comensarem en el número de CATALUNYA · PARÍS corresponent al mes de Juny, devém dilshí que oportunament fou enviat per l' autor l' original ... y que 'l correu (com succeheix molt sovint a Espanya, puig qu' allí es ahont s' imprimeix el nostre periódich) va menjar-se las quartillas. L' autor ho ha sentit molt tant per sos estimables llegidors, com per ell mateix; a causa del temps que ha esmersat en va gracias al nostre detestable servey postal.

* * *

Segons ilegim en un estimable periódich de la terra, Mossén Antoni Maria Alcover, vicari general de Palma, ha acabat aquets dias la refutació dels articles d' en Menéndez Pidal contra la nostra llengua, refutació que constituhirá lo número 15 del « *Bulletí del Diccioniari de la llengua Catalana* », corresponent a Abril- Octubre, quin nombre tindrá més de 350 planas y s' ha acabat d' imprimir.

IGNOTUS.

BULLETÍ DE LA SOCIETAT. — Ab motiu del traslado de la Societat a un altre local molt més costós y en previsió del augment de gastos que sera necessari pera fer front a la nova situació, el *Centre Catalá* acordá últimament, en junta general, fixar a 3 francs (en lloch de 2 que regia fins ara) la cotisació mensual dels socis.

Així mateix acordá, pera donar facilitats a nous ingressos de socis, eximir del pago de la quantitat de 5 francs com a dret d' entrada a tots els que demanin l' ingrés a la Societat avans del 1.er de Novembre proxím.

Gerona.—Imp. de Paciano Torres. Constitución, 9.